

משלי

בטח אל הי בכל לבך ואל בינתך אל תשען (ג, ה)

סו. פירש הגר"א: "היינו שיהיה לבך שלם במדת הבטחון... שלא תאמר אבטח בה' אך אני מחוייב לעשות ולהשען גם על שכלי". והיינו דאין לו לאדם לעשות שום השתדלות בענין פרנסה כלל. וקשה דמצינו תנאים רבים כמו הלל הזקן (יומא לה ע"ב) וכן רבי יוחנן הסנדלר, וכן רב פפא (פסחים ק"ג ע"א), שעסקו במסחר ועשו השתדלות לפרנסתם, ובודאי שהגיעו למדרגה של ימיה של ביטחון? תשובה: הכונה יותר מהרגיל.

*

בראשית (השמטה)

סו. בהא דאיתא שרק אחר שחטא אדם הראשון נקנסה עליו מיתה, משמע שטרם החטא היה חי לעולם גם אם לא היה אוכל מעץ החיים. וקשה, א"כ לשם מה נברא עץ החיים, הרי קודם החטא, לא נזקק לו, ואחר החטא נאסר עליו לאכול ממנו? תשובה: בשבת הותר לו לאכול מעץ החיים כמ"ש בזה.²⁷

ספר החסידים

מחיר 1234567

על כל שנות הגלות, אלא "כימות עניתנו" במדבר או במצרים. (וראה שם עוד דעות כמה שני משיח). שוב הראוני מה שכתב בספר הברית (לג"ר פינחס אליהו מוילנא, ח"ב מאמר יב פרק ט) וז"ל: "ומה שאמרת איך יתקיים שמחנו כימות עניתנו, דע לך כי בודאי יגיעו לנו כל הטובות והנחמות אשר התנבאו הנביאים בשם ה' כאשר נתקיים בנו כל הרעות והתוכחות שהתנבאו, כי איתא בספר התמונה המיוחס לר' ישמעאל כהן גדול שסוד פסוק ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים ביום חבוש ה' את שבר עמו (ישעיה ל), הוא שמלבד שיתחזק אורו שבעתים תיכף אחר ביאת המשיח יתאר החמה במהלכו ויעשה תקופה אחת בזמן שבעת ימים של עתה ולא ירוץ אורח להשלים הקפתו בכ"ד שעות והימים הראשונים יפלו ויתמו הימים של כ"ד שעות וכן יעשה שבעת ימים הראשונים, ויהי כי יקיפו ימי השבוע הראשונה וימלא שבעת ימים ויחל עוד שבעת ימים השנית בהקפתו אחת מהם שבע פעמים ככה שהוא זמן שבע שבועות בכל הקפה אחת שנחשב ליום ולילה אחד...".²⁷ הקדמונים האריכו בענין זה, ונביא כאן מתוך ספר חסד לאברהם (מעין א נהר ח) וז"ל: "...משעה שנברא אדם הראשון קודם חטאו, והיתה ההשגחה והנהגה אז כמו שיהיה ההנהגה אשר אנו מצפים שתהיה לעתיד בעולם שכלו שבת... ויתוקן אז העולם מקללותיו... ולא יהיה עוד מיתה בעולם... ואילולי עמד אדם הראשון בשלותו עד בא שבת בעולם והחזיק בעץ החיים בשבת... בודאי שהיה נתקן הכל". ועי' עוד בספר עבודת הקודש (לרבי א"א ח"ד פרק יג).